

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bielecki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jarosław Sobutka

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z powództwa E. Ż.
przeciwko Sądowi Rejonowemu [...] w Gdańsku
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 15 października 2024 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku
z dnia 26 lipca 2022 r., sygn. akt VII Pa 32/22,

oddala skargę kasacyjną.

Jarosław Sobutka   Leszek Bielecki   Robert Stefanicki

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
wyrokiem z 26 lipca 2022 r., VII Pa 32/22, w sprawie z powództwa E. Ż. przeciwko
Sądowi Rejonowemu [...] w Gdańsku, oddalił apelację powódki od wyroku Sądu

Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku z 13 lipca 2021 r., VI P 312/19, oddalającego powództwo o uznanie za bezskuteczne rozwiązanie stosunku pracy bez zachowania okresu wypowiedzenia z winy pracownika.

W sprawie tej ustalono, że powódka na podstawie art. 4 i 5 ust. 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2023 r., poz. 1095 ze zm., dalej jako u.k.s.) z dniem 1 lipca 2005 r. została mianowana na stanowisko Starszego Kuratora Rodzinnego w Sądzie Rejonowym [...] w Gdańsku.

W dniu 22 marca 2019 r. Kierownik [...] Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej Sądu Rejonowego [...] w Gdańsku przeprowadziła z powódką rozmowę dotyczącą przejęcia przez powódkę części obowiązków w rejonie innego kuratora sądowego. Powódka w rozmowie tej nie sygnalizowała złego samopoczucia, potrzeby udania się do lekarza, ani zamiaru skorzystania ze zwolnienia lekarskiego. Tego samego dnia kierownik kadr Sądu Okręgowego w Gdańsku oraz pracownik tego działu wręczyły powódce oświadczenia Prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku o rozwiązaniu z powódką stosunku pracy bez zachowania okresu wypowiedzenia. Powódka, wzięła pismo od ww. pań zaczęła je czytać, w trakcie czytania skontaktowała się przez telefon ze swoim pełnomocnikiem, któremu odczytała treść wypowiedzenia. Zapytała go „co mam z tym zrobić”, po czym zwróciła pismo i odmówiła jego przyjęcia i podpisania.

W treści oświadczenia Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku o rozwiązaniu z powódką stosunku pracy bez zachowania okresu wypowiedzenia jako przyczynę rozwiązania stosunku pracy wskazano na zawinioną utratę uprawnień koniecznych do wykonywania pracy na zajmowanym stanowisku. Jak wynika z postanowienia Sądu Rejonowego [...] w Gdańsku IV Wydziału Rodzinnego i Nieletnich z 20 grudnia 2018 r., IV Nsm [...] /14, wskutek powódki świadomego działania doszło do ograniczenia powódce władzy rodzicielskiej nad małoletnią córką W. S. poprzez poddanie sposobu jej wykonywania nadzorowi kuratora sądowego. Sąd w postanowieniu stwierdził, że powódka alienowała córkę od uczestnika postępowania - jej ojca. Takie zaś zachowanie powódki znacząco obniżało jej kompetencje rodzicielskie jako matki, zaś jej postawa uniemożliwiała odbudowanie więzi ojca z córką. Stwierdzono także, że małoletnia córka W. była wychowywana w atmosferze wrogości w stosunku do swojego ojca.

Wskazano, iż taka postawa powódki świadczyła o zawinionej utracie przymiotu nieskazitelного charakteru uniemożliwiająca jej dalsze wykonywanie obowiązków na stanowisku kuratora sądowego. Nadmieniono, że powódka, mając sama ograniczoną władzę rodzicielską w taki sposób, nie może tego rodzaju orzeczeń wykonywać. Z tego powodu, realizowanie przez powódkę innych typowych dla kuratora sądowego zadań, jak chociażby przeprowadzanie wywiadów środowiskowych do ich wykonywania, mogą być podważane. Powódka została pouczona o prawie do wniesienia odwołania od rozwiązania stosunku pracy do Ministerstwa Sprawiedliwości w terminie 7 dni od dnia doręczenia mniejszego pisma. Poinformowano także, że w sprawach o roszczeniach ze stosunku pracy stosuje się przepisy Kodeksu Pracy.

Powódka w dniu 22 marca 2019 r. po godzinach pracy stawiała się na wizytę lekarską, zaś zaświadczenie lekarskie o niezdolności do pracy zostało wysłane tego samego dnia o godzinie 18:59. Powódka w okresie od 23 marca do 28 czerwca 2019 r. przebywała na zwolnieniu lekarskim w związku ze stwierdzoną niezdolnością do pracy oraz otrzymywała z tego tytułu zasiłek.

Pozew do Sądu Pracy datowany na dzień 2 lipca 2019 r. powódka skierowała 5 lipca 2019 r.

Pismem z 21 września 2019 r. powódka odwołała się do Ministra Sprawiedliwości od rozwiązania umowy o pracę bez zachowania okresu wypowiedzenia z 22 marca 2019 r. otrzymane w dniu 20 września 2019 r. W treści tego odwołania powódka wskazała, iż 20 września 2019 r. udała się do swojego zakładu pracy i osobiście odebrała kopię wypowiedzenia z 22 marca 2021 r. Wobec czego, sugerowanie, iż wypowiedzenie zostało wręczone powódce w dniu 22 marca 2019 r. jest mało wiarygodne.

Wcześniej powódka za pośrednictwem swojego pełnomocnika odwoływała się od decyzji Prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku. Pismem z 27 sierpnia 2020 r. została poinformowana przez Ministerstwo Sprawiedliwości, że odwołanie nie zostało złożone w sposób prawidłowy, w zawitym terminie określonym przepisami art. 30 ust. 1 ustawy o kuratorach sądowych i nie podlega rozpatrzeniu, przez co wyczerpała możliwości odwoławcze określone w ustawie o kuratorach sądowych. W treści pisma wskazano również, że powódka została o powyższym poinformowana

w treści pism z 17 czerwca 2019 r. w sprawie [...]. (odebranych w dniu 24 czerwca 2019 r. przez pełnomocnika powódki), z 16 października 2019 r. w sprawie [...], wysłane na podany w sprawie adres (nie odebrane przez powódkę, wróciło do nadawcy), z 21 maja 2020 r. w sprawie [...] (odebrane w dniu 27 maja 2020 r). Powódka złożyła do Ministerstwa Sprawiedliwości skargę na brak doręczenia jej dokumentu wypowiedzenia stosunku pracy, którą przekazano zgodnie z właściwością do Prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku.

W tak ustalonym stanie faktycznym zarówno Sąd Rejonowy jak i Sąd Okręgowy uznały powództwo za nieuzasadnione. Sąd odwoławczy zaznaczył, że postępowanie z odwołania pracownika od rozwiązania umowy o pracę jest dwuetapowe. W pierwszym rzędzie sąd powinien ocenić, czy powództwo zostało wniesione w terminie" określonym w przepisach art. 264 § 1-3 k.p., ewentualnie czy są podstawy do przywrócenia pracownikowi terminu do złożenia odwołania. Dopiero wówczas, gdy sąd stwierdzi, że powództwo zostało wniesione w terminie, ewentualnie gdy stwierdzi, że są podstawy do przywrócenie terminu do złożenia odwołania sąd powinien przystąpić do oceny prawidłowości odwołania. Natomiast w przypadku stwierdzenia, że odwołania złożono po terminie i nie ma podstaw do przywrócenia terminu powództwo powinno być oddalone, już bez badania zasadności odwołania.

Sąd Okręgowy wskazał, że w sprawie bezspornym było, że do fizycznego wręczenia powódce pisma o rozwiązaniu stosunku pracy doszło 22 marca 2019 r. i wówczas mogła się ona zapoznać z jego treścią. Podnoszone w tym zakresie przez powódkę zarzuty Sąd uznał za bezzasadne. W jego ocenie bowiem nawet gdyby powódka rzeczywiście potrzebowała okularów do czytania i gdyby nie miała ich wówczas przy sobie, to mogłaby w tym samym dniu przy użyciu okularów zapoznać się z treścią pisma, ewentualnie mogła poprosić kogoś o jego odczytanie. Powódka pozbawiła się tej możliwości zwracając pismo i odmawiając jego przyjęcia. Z tych samych względów bez znaczenia była również w ocenie Sądu, czy powódka po wręczeniu pisma rozmawiała z prawnikiem, czy też z inną osobą. Bezspornym było bowiem, że z rozmowy wiedziała, że pismo dotyczy rozwiązania stosunku pracy. Mając taką wiedzę mogła zapoznać się z jego treścią.

Sąd Okręgowy uwypuklił, że tego dnia, tj. 22 marca 2019 r. rozpoczął zatem bieg 21 - dniowy termin na złożenie odwołania do Sądu Pracy, określony w przepisie art. 264 § 2 k.p.c. W tym terminie, tj. do 12 kwietnia 2019 r., powódka nie złożyła odwołania. Rozważenia wymagało zatem, czy złożenie odwołania dopiero 5 lipca 2019 r. nastąpiło bez winy powódki.

Sąd drugiej instancji wskazał, że wykazanie okoliczności świadczących o braku winy w zachowaniu terminu obciążało powódkę, gdyż to ona z takich okoliczności wywodziła dla siebie skutki prawne. Powódka reprezentowana była w sprawie przez profesjonalnego pełnomocnika i brak było podstaw, aby sąd z własnej inicjatywy prowadził w tym zakresie postępowanie dowodowe. Bezzasadnym był zatem zarzut, że sąd nie przeprowadził dowodu z dokumentacji medycznej powódki. Sąd uwzględnił również, że złożenie odwołania od rozwiązania umowy o pracę nie wymaga szczególnej formy, w zasadzie wystarczające jest złożenie prostego pisma wyrażającego brak zgody na taki sposób rozwiązania umowy o pracę. Napisanie takiego odwołania dla osoby pełniącej obowiązki kuratora sądowego nie powinno nastręczać większych trudności, tym bardziej, że jak wynika z zeznań samej powódki była ona od początku przekonana o niezasadności odwołania. Odwołania nie trzeba samodzielnie zanosić do sądu, wystarczy nadanie pisma w dowolnym oddziale pocztowym, również za pomocą osoby trzeciej. Sąd podkreślił, że zwolnienie chorobowe zaświadcza o niezdolności do pracy, jednak nie oznacza niezdolności do złożenia odwołania do sądu pracy. Powódka pomimo zwolnienia lekarskiego była zdolna do wykonania takiej czynności.

Powyższe przesądziło o oddaleniu powództwa i dalej o oddaleniu apelacji powódki. Kwestia prawidłowości i zasadności oświadczenia pracodawcy o rozwiązaniu stosunku pracy nie podlegały już ocenie sądu w związku ze stwierdzeniem złożenia odwołania po terminie.

Zaskarżając wyrok Sądu Okręgowego w całości w skardze kasacyjnej powódka zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a to (-) art. 265 k.p. w związku z art. 30 § 3 u.k.s. w związku z art. 30 § 5 k.p. w zakresie, w jakim sąd przyjął, że zawarcie w oświadczeniu o rozwiązaniu stosunku pracy z powódką informacji o prawach przysługujących pracownikowi zgodnie z kodeksem pracy i związane z tym nie zawarcie pouczenia o prawie odwołania w terminie 21 dni do sądu pracy od

niniejszego rozwiązania stosunku pracy jest wystarczające do przyjęcia, że złożenie odwołania po tym terminie przez powódkę, wobec błędnego lub niepełnego pouczenia nie jest okolicznością uzasadniającą przywrócenie terminu do złożenia odwołania. Dodatkowo zarzuciła naruszenie przepisów postępowania, mające istotny wpływ na wynik sprawy, polegające na niezastosowaniu art. 48 § 1 pkt 1) w związku z art. 48¹ oraz art. 49 § 1 k.p.c. poprzez niewyłączenie się sędziego w pierwszej i drugiej instancji z mocy prawa lub na własny wniosek w związku z faktem, iż stroną pozwaną jest Sąd Rejonowy [...] w Gdańsku w imieniu którego występuje Prezes Sądu Rejonowego [...] w Gdańsku, a więc przełożony sędziego orzekającego w pierwszej instancji, przez co sędzia orzekający był w bezpośrednim stosunku prawnym ze stroną pozwaną, a w przypadku sędziego rozpatrującego sprawę w drugiej instancji w Sądzie Okręgowym w Gdańsku, organem zatrudniającym i rozwiązującym stosunek pracy z powódką był Prezes Sądu Okręgowego w Gdańsku, a więc osoba bezpośrednio przełożona w stosunku do sędziego orzekającego w drugiej instancji i pozostająca z nim w bezpośrednim stosunku prawnym. W związku z powyższym, zachodzi przesłanka nieważności postępowania wskazana w art. 379 pkt 4 k.p.c.; (-) błędnym zastosowaniu art. 67 § 2 k.p.c. poprzez dopuszczenie do udziału w sprawie jednostki organizacyjnej Skarbu Państwa nie posiadającej biernej legitymacji do występowania w niniejszym sporze, z uwagi na mianowanie powódki na stanowisko kuratora zawodowego przez Prezesa Sądu Okręgowego w Gdańsku, będącego organem Sądu Okręgowego w Gdańsku, a nie Sądu Rejonowego [...] w Gdańsku, wobec czego pracodawcą i tym samym pozwanym powinien być Sąd Okręgowy w Gdańsku, a nie Sąd Rejonowy [...] w Gdańsku.

Pełnomocnik powódki ustanowiony z urzędu wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu sądowi w innym składzie, a w przypadku stwierdzenia podstaw, o uchylenie w całości również zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego [...] w Gdańsku i przekazanie sprawy do rozpoznania temu sądowi, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy, stosownie do art. 398¹⁵ k.p.c., oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów postępowania skargowego, postępowania przed sądem pierwszej instancji oraz przed sądem drugiej instancji jak również zasądzenie na rzecz pełnomocnika powódki z urzędu

kosztów udzielenia pomocy prawnej, powiększone o podatek od towarów i usług (VAT), które nie zostały uiszczone w całości, ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się niezasadna.

Skarga kasacyjna jest oparta o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1) k.p.c., a więc, że w sprawie występuje konieczność rozważenia istotnych zagadnień prawnych oraz jest oparta o przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 3) k.p.c., a więc, że w sprawie zachodzi nieważność postępowania.

Adekwatnie do art. 3 Kodeksu pracy i art. 3¹ tejże samej ustawy, pracodawcą jest jednostka organizacyjna, choćby nie posiadała osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników. Za pracodawcę będącego jednostką organizacyjną czynności w sprawach z zakresu prawa pracy dokonuje osoba lub organ zarządzający tą jednostką albo inna wyznaczona do tego osoba. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio do pracodawcy będącego osobą fizyczną, jeżeli nie dokonuje on osobiście czynności, o których mowa w tym przepisie.

Zgodnie z art. 30 § 5 Kodeksu pracy, w oświadczeniu pracodawcy o wypowiedzeniu umowy o pracę lub jej rozwiązaniu bez wypowiedzenia powinno być zawarte pouczenie o przysługującym pracownikowi prawie odwołania do sądu pracy.

Adekwatnie do art. 264 § 2 Kodeksu pracy, żądanie przywrócenia do pracy lub odszkodowania wnosi się do sądu pracy w ciągu 21 dni od dnia doręczenia zawiadomienia o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia lub od dnia wygaśnięcia umowy o pracę.

Stosownie do art. 265 Kodeksu pracy, jeżeli pracownik nie dokonał - bez swojej winy - w terminie czynności, o których mowa w art. 97 § 2¹ i w art. 264, sąd pracy na jego wniosek postanowi przywrócenie uchybionego terminu. Wniosek o przywrócenie terminu wnosi się do sądu pracy w ciągu 7 dni od dnia ustania przyczyny uchybienia terminu. We wniosku należy uprawdopodobnić okoliczności uzasadniające przywrócenie terminu.

Zgodnie z art. 22 § 1, art. 37a i art. 37b ustawy o ustroju sądów powszechnych, prezes sądu: kieruje sądem i reprezentuje sąd na zewnątrz, z wyjątkiem spraw

należących do kompetencji dyrektora sądu, a w szczególności: kieruje działalnością administracyjną sądu, w zakresie wskazanym w art. 8 pkt 2, co najmniej raz w roku określa potrzeby sądu konieczne dla zapewnienia warunków prawidłowego funkcjonowania i sprawnego wykonywania przez sąd zadań, o których mowa w art. 1 § 2 i 3, biorąc pod uwagę przewidywany ich zakres, jest zwierzchnikiem służbowym sędziów, asesorów sądowych, referendarzy sądowych, asystentów sędziów danego sądu oraz kierownika i specjalistów opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów, powierza sędziom, asesorom sądowym i referendarzom sądowym pełnienie funkcji i zwalnia z ich pełnienia, chyba że ustawa stanowi inaczej; dokonuje analizy orzecznictwa w kierowanym sądzie pod względem poziomu jego jednolitości oraz informuje sędziów i asesorów sądowych o wynikach tej analizy, a w razie stwierdzenia istotnych rozbieżności w orzecznictwie informuje o nich Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego; pełni inne czynności przewidziane w ustawie oraz przepisach odrębnych. Prezes sądu apelacyjnego sprawuje wewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością administracyjną sądu apelacyjnego oraz sądów okręgowych i rejonowych, działających na obszarze apelacji. Prezes sądu okręgowego sprawuje wewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością administracyjną sądu okręgowego oraz sądów rejonowych, działających w okręgu sądowym. Prezes sądu rejonowego sprawuje wewnętrzny nadzór administracyjny nad działalnością administracyjną sądu rejonowego. Prezes sądu, w ramach wewnętrznego nadzoru administracyjnego, w szczególności: bada sprawność postępowania w poszczególnych sprawach; kontroluje działalność sekretariatu wydziału; bada prawidłowość przydzielania sędziom, asesorom sądowym i referendarzom sądowym spraw oraz równomiernego obciążenia ich pracą.

Według art. 4, art. 30 § 1, art. 30 § 3 i art. 31 ustawy o kuratorach sądowych, kuratora zawodowego mianuje, przenosi do innego sądu lub zespołu kuratorskiej służby sądowej albo zawiesza w pełnieniu obowiązków służbowych prezes sądu okręgowego z urzędu albo na wniosek kuratora okręgowego, z zastrzeżeniem określonych w ustawie uprawnień Ministra Sprawiedliwości. Prezes sądu okręgowego rozwiązuje z kuratorem zawodowym stosunek pracy z urzędu albo na wniosek prezesa sądu rejonowego, albo kuratora okręgowego. Czynności z zakresu stosunku pracy wobec kuratora okręgowego i zastępcy kuratora okręgowego

podejmuje prezes sądu okręgowego. Czynności z zakresu stosunku pracy wobec kuratora zawodowego podejmuje prezes sądu rejonowego, z wyjątkiem czynności zastrzeżonych dla prezesa sądu okręgowego. Od decyzji w sprawach wypowiedzenia lub rozwiązania stosunku pracy z kuratorem zawodowym, przeniesienia na inne stanowisko albo zawieszenia w pełnieniu obowiązków kurator może, w terminie 7 dni od dnia jej doręczenia, wnieść odwołanie do Ministra Sprawiedliwości. W sprawach o roszczenia ze stosunku pracy stosuje się przepisy Kodeksu pracy. Minister Sprawiedliwości może delegować kuratora zawodowego, za jego zgodą, do pełnienia czynności administracyjnych w urzędzie obsługującym Ministra Sprawiedliwości związanych z nadzorem nad pracą kuratorów sądowych, na czas określony nie dłuższy niż 2 lata albo na czas nieokreślony. Kuratorowi, o którym mowa w ust. 1, mogą być powierzone obowiązki na stanowiskach urzędniczych, z wyłączeniem stanowiska dyrektora generalnego. W wypadku powierzenia kuratorowi delegowanemu obowiązków na stanowisku pracy należącym do służby cywilnej stanowisko to uważa się za obsadzone. Kurator, o którym mowa w ust. 1, z dniem rozpoczęcia delegowania traci stanowisko kuratora okręgowego, zastępcy kuratora okręgowego, kierownika zespołu kuratorskiej służby sądowej, kierownika ośrodka kuratorskiego, delegata do Krajowej Rady Kuratorów, członka sądu dyscyplinarnego pierwszej instancji oraz rzecznika dyscyplinarnego i nie może być powołany na żadne z tych stanowisk w czasie delegowania. Delegowanie kuratora, o którym mowa w ust. 1, następuje z sądu rejonowego, w którym jest zatrudniony. Kurator, o którym mowa w ust. 1, w czasie delegowania nie może wykonywać zadań, o których mowa w art. 1. Kurator, o którym mowa w ust. 1, ma prawo do wynagrodzenia zasadniczego odpowiedniego do stopnia służbowego oraz dodatku za wieloletnią pracę. Kuratorowi, o którym mowa w ust. 1, jest przyznawany przez Ministra Sprawiedliwości dodatek zadaniowy w wysokości 40% wynagrodzenia zasadniczego. W szczególnie uzasadnionych wypadkach związanych z rodzajem i zakresem wykonywanych zadań dodatek zadaniowy może przekraczać wysokość, o której mowa w ust. 7. Minister Sprawiedliwości może kierować kuratorem, o którym mowa w ust. 1, za jego zgodą, do udziału w różnych formach podnoszenia kwalifikacji zawodowych w zakresie problematyki dotyczącej powierzonych mu obowiązków. Koszty podnoszenia kwalifikacji zawodowych, o których mowa w ust. 9, są

pokrywane z części budżetowej 37 Sprawiedliwość, której dysponentem jest Minister Sprawiedliwości. Kurator, o którym mowa w ust. 1, może być odwołany z delegowania lub z niego ustąpić w każdym czasie. Kurator ten wraca do pracy w zespole kuratorskiej służby sądowej, w którym pracował bezpośrednio przed delegowaniem.

Stosownie do art. 48 § 1 pkt 1) k.p.c., art. 48¹ k.p.c., art. 49 § 1 k.p.c. i art. 67 § 2 k.p.c., sędzia jest wyłączony z mocy samej ustawy w sprawach, w których jest stroną lub pozostaje z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na jego prawa lub obowiązki. W przypadku wyłączenia sędziego na podstawie art. 48 § 1 pkt 1-4 sąd występuje do sądu nad nim przełożonego o wyznaczenie innego sądu do rozpoznania sprawy, a sąd przełożony wyznacza inny równorzędny sąd. Niezależnie od przyczyn wymienionych w art. 48, sąd wyłącza sędziego na jego żądanie lub na wniosek strony, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w danej sprawie. Za Skarb Państwa podejmuje czynności procesowe organ państwowej jednostki organizacyjnej, z której działalnością wiąże się dochodzone roszczenie, lub organ jednostki nadrzędnej. W zakresie określonym odrębną ustawą za Skarb Państwa czynności procesowe podejmuje Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej.

Stosownie do art. 379 pkt 2 i pkt 4 k.p.c., nieważność postępowania zachodzi, jeżeli strona nie miała zdolności sądowej lub procesowej, organu powołanego do jej reprezentowania lub przedstawiciela ustawowego, albo gdy pełnomocnik strony nie był należycie umocowany ; jeżeli skład sądu orzekającego był sprzeczny z przepisami prawa albo jeżeli w rozpoznaniu sprawy brał udział sędzia wyłączony z mocy ustawy.

Istota sporu polegała na ustaleniu, czy było bezskuteczne rozwiązanie stosunku pracy Skarżącej, określonego mianowaniem z dnia 3 lutego 1999 r. oraz, czy było zasadne przywrócenie terminu do wniesienia powództwa na podstawie art. 265 Kodeksu pracy.

W ocenie skarżącej, oświadczenie o rozwiązaniu stosunku pracy ze skarżącą z dnia 22 marca 2019 r. nie zawierało pouczenia o prawie i terminie złożenia odwołania do sądu pracy. Wniosek zaś o przywrócenie terminu do złożenia

odwołania był zasadny, gdyż termin do jego wniesienia rozpoczął bieg w dniu 28 czerwca 2019 r., czyli od momentu udzielenia pełnomocnictwa pełnomocnikowi Skarżącej. Ponadto, w ocenie Skarżącej, orzekanie przez sędziego Sądu Rejonowego [...] w Gdańsku w I instancji przeciwko jednostce organizacyjnej, w której dany sędzia sprawuje funkcję oraz w sprawie swojego przełożonego – Prezesa Sądu Rejonowego [...], jako organu występującego w imieniu pracodawcy, może dotyczyć go osobiście z uwagi na łączący skarżącą z sędzią stosunek prawny i służbowy. Takie same wątpliwości podnosi skarżąca w związku z orzekaniem przez sędziego Sądu Okręgowego w Gdańsku, jako organu uprawnionego w sprawie, w której podnoszone są zarzuty odnośnie czynności podejmowanych przez Prezesa Sadu Okręgowego w Gdańsku, jako organu uprawnionego w ustawie o kuratorach sądowych do powoływania i odwoływania ze stanowisk kuratorów sądowych. W związku z powyższym, zdaniem skarżącej, Sąd Rejonowy [...] nie miał legitymacji do występowania przedmiotowej sprawie w charakterze strony pozwanej. Prowadzone zaś postępowanie, w ocenie Skarżącej stwarza okoliczność wskazująca na nieważność postępowania.

Zgodnie z orzecznictwem, brak należytego umocowania pełnomocnika strony w rozumieniu art. 379 pkt 2 k.p.c. zachodzi wtedy, gdy w tym charakterze występowała osoba, która mogła być pełnomocnikiem, lecz nie została umocowana do działania w imieniu strony, bądź istniały braki w udzieleniu pełnomocnictwa (a nie w samym wydaniu dokumentu potwierdzającego umocowanie), oraz sytuacji, gdy w charakterze pełnomocnika występowała osoba, która w ogóle pełnomocnikiem być nie mogła. Jednocześnie w odniesieniu do przesłanki braku umocowania osoby, która mogła pełnić funkcję pełnomocnika strony w toczącym się postępowaniu doprecyzowuje się, że samo udzielenie pełnomocnictwa nie jest równoznaczne z jego pisemnym udokumentowaniem. Pojęcie "pełnomocnictwa", z jednej strony oznacza pochodzące od mocodawcy umocowanie pełnomocnika do działania w imieniu mocodawcy, z drugiej zaś - dokument stwierdzający to umocowanie. Udzielenie pełnomocnictwa (rozumianego jako umocowanie) może nastąpić w dowolnej formie, ustnej lub pisemnej. Wymogiem skuteczności aktu udzielenia pełnomocnictwa i w konsekwencji podejmowania czynności procesowych przez pełnomocnika w imieniu mocodawcy jest wykazanie przed sądem tego umocowania

odpowiednim dokumentem (wyrok Sądu Najwyższego z 18 lutego 2022 r., II CSKP 49/22, LEX nr 3307878). Użycie w art. 379 pkt 4 k.p.c., sformułowania "wyłączony z mocy ustawy" jednoznacznie przesądza, że nie chodzi o wyłączenie sędziego od rozpoznania sprawy na wniosek strony lub żądanie sędziego w związku z wystąpieniem okoliczności, o których mowa w art. 49 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 23 maja 2023 r., II PSK 98/22, LEX nr 3559634). Z art. 49 § 1 k.p.c. wynikają przesłanki, które umożliwiają uwzględnienie wniosku o wyłączenie sędziego. Dzieje się tak w sytuacji, gdy w okolicznościach konkretnej sprawy występuje obiektywna, a więc weryfikowalna, wątpliwość co do jego bezstronności, a także, gdy wątpliwość ta ma charakter uzasadniony. Należy podkreślić, że nie jest wystarczające subiektywne przekonanie wnioskodawcy o braku bezstronności sędziego. Z uwagi na przyjętą przez ustawodawcę konstrukcję tej instytucji, niezbędne jest oparcie się na obiektywnych, racjonalnych i dających się zweryfikować okolicznościach konkretnej sprawy przemawiających za wyłączeniem sędziego od jej rozpoznania. To na wnioskodawcy ciąży obowiązek wykazania wystąpienia w konkretnej sprawie tych przesłanek (postanowienie Sądu Najwyższego z 30 września 2024 r., I Zo 122/24, LEX nr 3762740). Nakaz zachowania bezstronności przez sędziego powinien urzeczywistniać się na płaszczyźnie jego relacji ze stronami sporu i przejawiać się w zakazie dyskryminacji czy faworyzowania którejkolwiek ze stron procesu. Okolicznością przesądzającą o wyłączeniu sędziego nie może być zatem fakt pozostawania przez niego w stosunku prawnym podobnym do stosunku, na tle którego powstał spór, gdyż w przypadku stosunków o charakterze masowym prowadziłyby to do poważnych zaburzeń w funkcjonowaniu wymiaru sprawiedliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2024 r., I CSK 1279/23, LEX nr 3713060).

W rozpoznawanej sprawie, w pierwszej kolejności, stosownie do art. 398¹³ § 1 k.p.c. należało zbadać zarzuty skargi kasacyjnej podniesione w związku z nieważnością postępowania.

Instytucja wyłączenia sędziego ma za zadanie zapewnienie stronom i społeczeństwu warunków prowadzenia procesu w sposób bezstronny, zaś jego proces decyzyjny będzie wolny od pozamerytorycznych wpływów. Wyłączenie sędziego jest instytucją procesowego zabezpieczenia sędziowskiej bezstronności i

swobody podejmowania decyzji, wyłącznie w oparciu o prawo oraz zgodnie z sumieniem. Wyłączenie z art. 48 § 1 k.p.c. obejmuje sytuacje, w których sędzia z mocy ustawy jest niezdolny do orzekania, a rzeczą sądu jest jedynie potwierdzenie tego faktu w orzeczeniu, które w przeciwieństwie do rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego podejrzanego o stronnictwo (art. 49 § 1 k.p.c.) o charakterze konstytutywnym, ma charakter jedynie deklaratoryjny. Wyłączenie sędziego niezdolnego do orzekania obejmuje najbardziej typowe enumeratywnie wyliczone przez ustawodawcę przypadki, w których sędziowska bezstronność jest zagrożona w znaczeniu obiektywnym w najwyższym stopniu. W tym zakresie warto jednak wskazać, że wymienione w art. 48 § 1 k.p.c. podstawy wyłączenia nie podlegają wykładni rozszerzającej, czy też rozszerzającej wykładni celowościowej (R. Reiwer, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz 2024, wyd. 3, art. 48 (wyłączenie sędziego z mocą ustawy), Legalis C.H. BECK 2024). W niniejszej sprawie, w zakresie przesłanki wyłączenia z art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., stosunek sędziego ze stroną musi mieć charakter stosunku prawnego a nie faktycznego. W rozpoznawanej sprawie, zgodnie z powołanymi wyżej przepisami ustawy o kuratorach sądowych, kuratora zawodowego mianuje, przenosi do innego sądu lub zespołu kuratorskiej służby sądowej albo zawiesza w pełnieniu obowiązków służbowych prezes sądu okręgowego z urzędu albo na wniosek kuratora okręgowego, z zastrzeżeniem określonych w ustawie uprawnień Ministra Sprawiedliwości. Prezes sądu okręgowego rozwiązuje z kuratorem zawodowym stosunek pracy z urzędu albo na wniosek prezesa sądu rejonowego, albo kuratora okręgowego. Czynności z zakresu stosunku pracy wobec kuratora okręgowego i zastępcy kuratora okręgowego podejmuje prezes sądu okręgowego. W rozpoznawanej sprawie Skład Orzekający nie znajduje wystarczającego uzasadnienia dla okoliczności związanych z wyłączeniem sędziego od rozpoznawania przedmiotowej sprawy, zarówno w I, jak i w II instancji, pomimo podnoszonych w skardze okoliczności związanych z mianowaniem Skarżącej w dniu 3 lutego 1999 r. na stanowisko kuratora zawodowego dokonane przez Prezesa Sądu Okręgowego. Sprawę w I instancji prowadził sędzia Sądu Rejonowego, zaś w II instancji sędzia Sądu Okręgowego, którzy nie dostrzegli przesłanek wyłączenia się z własnego wniosku, jak i z mocy samego prawa. Stosownie do doktryny, (...) przechodząc do art. 48 § 1 pkt 1 *in fine*

k.p.c., należy poddać analizie drugą przesłankę wyłączenia sędziego. Przepis ten stanowi o wyłączeniu sędziego także w tych sprawach, w których pozostaje on z jedną ze stron w takim stosunku prawnym, że wynik sprawy oddziałuje na prawa i obowiązki sędziego. Podstawa wyłączenia sędziego określona w tym przepisie znajdzie zastosowanie przy kumulatywnym wystąpieniu dwóch przesłanek. Mianowicie, gdy zaistnieje stosunek prawny pomiędzy sędzią a jedną ze stron (rozumienie strony przyjęte w znaczeniu tożsamym, jak ustalone dla art. 48 § 1 pkt 1 *in principio* k.p.c.) oraz rozstrzygnięcie zapadłe w sprawie wywrze wpływ na prawa lub obowiązki sędziego wynikające z treści tego stosunku. Wskazane przesłanki wymagają bliższego omówienia. W analizowanym przepisie ustawodawca zdecydował, iż jedynie stosunek prawny stanowi podstawę wyłączenia sędziego. Odrzucił tym samym wszelkie stosunki faktyczne czy osobiste, a tym samym wynikające z nich prawa i obowiązki. Prawa lub obowiązki wynikające ze stosunku prawnego mogą wykazywać charakter zarówno osobisty, jak i majątkowy. Rozważenia wymaga dalej problem, w jaki sposób – bezpośredni czy pośredni – wynik sprawy powinien oddziaływać na prawa lub obowiązki sędziego wypływające ze stosunku prawnego istniejącego między sędzią a stroną. Sposób oddziaływania na sferę praw i obowiązków sędziego powinien prowadzić do powstania związku przyczynowego pomiędzy wynikiem sprawy a ukształtowaniem sytuacji prawnej sędziego. W doktrynie oraz orzecznictwie przeważa pogląd, iż związek przyczynowy musi wykazywać cechy bezpośredniości oraz kauzalności. A. Z., T. Ż., S. D. czy K. K. wskazali, iż rozstrzygnięcie sprawy będzie oddziaływało na położenie prawne sędziego, gdy orzeczenie zapadłe w sprawie dotyczy w sposób bezpośredni tychże praw i obowiązków. Także M. U. przyznał, iż samo istnienie stosunku prawnego między sędzią a jedną ze stron nie stanowi jeszcze podstawy wyłączenia, chyba że wynik postępowania wywiera bezpośredni skutek w ramach tego stosunku prawnego. Bez znaczenia pozostaje związek jedynie pośredni, abstrakcyjny, dalszy lub czysto hipotetyczny. Można też przytoczyć stanowisko przeciwne, które zaprezentował I. K.. Uznał on bowiem, iż podstawa wyłączenia występuje w razie jakiegokolwiek oddziaływania przez wynik sprawy na prawa lub obowiązki sędziego. Zdaniem tego autora skoro ustawa nie wymaga, aby było to oddziaływanie bezpośrednie, przyjęcie wykładni zwięzającej przepisu art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. jest

bezpodstawne. Ustawodawca jednoznacznie uznał, iż sędzia jest wyłączony z uwagi na taki stosunek prawny, że wynik sprawy „oddziałuje” na jego prawa lub obowiązki. Wydaje się, iż dopiero wówczas, gdyby ustawodawca posłużył się zwrotem „mógłby oddziaływać”, dopuszczalne byłoby przyjęcie pośredniego oddziaływania przez wynik sprawy na prawa lub obowiązki sędziego. Tym samym również dopiero wówczas doszłoby do wyłączenia sędziego, gdy na skutek rozstrzygnięcia sprawy sędzia ten stałby się co najmniej potencjalnie uprawniony lub potencjalnie zobowiązany. Przesłanka wyłączenia sędziego zawarta w art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., jak już podkreślono, wywołuje skutek wyłączenia automatycznie, tzn. bez badania, czy rzeczywiście w razie jej wystąpienia sędzia okazałby się stronnicy. Wobec tego powyższa przesłanka powinna dotyczyć sytuacji, w których pozycja sędziego stwarza największe zagrożenie dla jego bezstronności. Stan taki powstanie w razie, gdy wynik sprawy będzie bezpośrednio oddziałował na prawa lub obowiązki sędziego. Dopuszczenie pośredniego oddziaływania wyniku sprawy na prawa i obowiązki sędziego byłoby możliwe, gdyby przyjąć wykładnię rozszerzającą przepisu art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. W literaturze przedmiotu wskazuje się jednak słusznie, iż wykładnia rozszerzająca przepisu art. 48 § 1 jest wykluczona. Nie jest z pewnością łatwe wskazanie przykładów ilustrujących założenia przewidziane w drugiej części art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. Kazyistyka sądowa w tym zakresie jest niezwykle zróżnicowana. Należy przystąpić do egzemplifikacji sytuacji, w których przepis ten znajdzie zastosowanie, a zatem można będzie uznać, że stosunek prawny pomiędzy sędzią a stroną powoduje, iż wynik sprawy wpływa na prawa lub obowiązki sędziego wynikające z tego stosunku. Sytuacja ta wystąpi np., jeżeli sędzia pozostaje zobowiązany z tytułu roszczeń regresowych, jeśli jest on współnikiem strony, współuprawnionym lub współzobowiązanym strony, jej wierzycielem lub dłużnikiem solidarnym, poręczycielem strony czy członkiem organizacji pozarządowej działającej w danej sprawie na podstawie art. 61 - art. 63 k.p.c. Nie stanowi wystarczającej podstawy wyłączenia sędziego z mocy art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. rozpoznawanie i rozstrzygnięcie sprawy przez sędziego tego sądu, z którego działalnością wiąże się dochodzone roszczenie. Zależność służbowa zachodząca pomiędzy kierownikiem sądu a sędziami unormowana w prawie o ustroju sądów powszechnych z istoty swej nie jest stosunkiem osobistym tego rodzaju, że mógłby

on wywołać wątpliwości co do ich bezstronności, a wynik sprawy w niczym nie może oddziaływać na prawa lub obowiązki prowadzącego ją sędziego. Sędziowie nie mogą zostać również wyłączeni z uwagi na wykonywanie obowiązków służbowych w jednostce organizacyjnej Skarbu Państwa, z którą wiąże się dochodzone roszczenie. Wobec niezawisłości w sprawowaniu urzędu nie sposób uznać sędziów danego sądu za zainteresowanych, w rozumieniu art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., wynikiem postępowania dotyczącego funkcjonariuszy lub reprezentantów interesów Skarbu Państwa oraz jego jednostek. Choć wydaje się to oczywiste, Sąd Najwyższy musiał również rozstrzygnąć, iż stosunek osobisty między stronami procesowymi a pracownikami administracyjnymi sądu jest bez znaczenia dla kwestii wyłączenia sędziego. Brak w tym przypadku jakiegokolwiek związku przyczynowego pomiędzy wynikiem sprawy a sytuacją prawną sędziego (J. Derlatka, Wyłączenie sędziego z mocy art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c. [w:] Wyłączenie sędziego w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2016, s. 111 i nast.). W związku z tym nieuzasadniony jest również zarzut wywodzony na tle art. 379 pkt 2 i pkt 3 k.p.c. w kontekście czynności pełnomocnika strony pozwanej w procesie. Dlatego też, oddalić należało zarzuty w tym zakresie odnośnie nieważności postępowania. Nadmienić dodatkowo należy, że przedmiotowe zarzuty nie znalazły się w apelacji od wyroku Sądu I instancji.

Przechodząc do analizy pozostałych zarzutów skargi kasacyjnej, istotne w omawianym zakresie jest, czy skarżąca zapoznała się z treścią pisma o rozwiązaniu stosunku pracy z dnia 22 marca 2019 r. i w jakim to terminie nastąpiło. Analiza akt wskazuje, że Skarżąca wiedziała jakiej treści jest to pismo i odmówiła jego przyjęcia. Brak okularów nie jest poważną i wystarczającą przyczyną dla uznania w tym względzie argumentacji Skarżącej. W związku z powyższym, w dniu 22 marca 2019 r. rozpoczął bieg 21 dniowy termin do złożenia odwołania do sądu pracy, o czym to była informacja że w sprawach o roszczenie ze stosunku pracy stosuje się przepisy kodeksu pracy. Termin do złożenia odwołania upłynął z dniem 12 kwietnia 2019 r. Odwołanie zaś złożono dopiero 5 lipca 2019 r. W tym względzie należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu odwoławczego, że zwolnienie chorobowe zaświadcza o niezdolności do pracy, jednakże nie oznacza niezdolności do złożenia odwołania do sądu pracy. Ponadto Skarżąca wykonywała w Sądzie poważny i profesjonalny zawód starszego kuratora zawodowego oraz była wspomagana przez

profesjonalnego pełnomocnika procesowego. Dlatego też, nie zasługuje na wiarę w tym względzie argumentacja o niemożności złożenia odwołania w terminie (osobiście lub przez inną osobę w sądzie lub na pocztę), które to ponadto jako proste pismo procesowe nie musi odznaczać się określone wyrafinowaną treścią bądź kazuistyką.

Powyższe wskazuje na brak w sprawie spełnienia przesłanki istotnego zagadnienia prawnego, a w szczególności przesłanki nieważności postępowania w sprawie.

Zwraca się ubocznie uwagę, że Sąd Najwyższy zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Związanie to wyklucza nie tylko przeprowadzenie w jakimkolwiek zakresie dowodów, lecz także badanie, czy sąd drugiej instancji nie przekroczył granic swobodnej ich oceny. Z tego punktu widzenia każdy zarzut skargi kasacyjnej, który ma na celu polemikę z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji, chociażby pod pozorem kwestionowania wykładni lub niewłaściwego zastosowania określonych przepisów prawa materialnego, z uwagi na jego sprzeczność z art. 398³ § 3 k.p.c. jest *a limine* niedopuszczalny (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 czerwca 2020 r., II CSK 695/18, LEX nr 3049035).

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c.

[SOP]

[a.ł.]